

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ

o radu i poslovanju
Nacionalnoga centra za vanjsko
vrednovanje obrazovanja

2023.

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O RADU I POSLOVANJU
Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja
2023.

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O RADU I POSLOVANJU
NACIONALNOGA CENTRA ZA VANJSKO
VREDNOVANJE OBRAZOVANJA **ZA 2023. GODINU**

Nakladnik

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja

Za nakladnika

Vinko Filipović, prof.

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Godišnji izvještaj o radu i poslovanju
Nacionalnoga centra
za vanjsko vrednovanje obrazovanja
za 2023. godinu

Zagreb
veljača, 2024.

SADRŽAJ

RIJEČ RAVNATELJA	7
------------------	---

1. PREGLED AKTIVNOSTI U 2023. GODINI	9
---	----------

2. NACIONALNI ISPITI U OSNOVNOJ ŠKOLI	15
--	-----------

2.1. PRIPREMA I PROVEDBA NACIONALNIH ISPITA U ČETVRTOME RAZREDU OSNOVNE ŠKOLE U ŠKOLSKOJ GODINI 2022./2023.	17
---	----

2.2. PRIPREMA I PROVEDBA NACIONALNIH ISPITA U OSMOME RAZREDU OSNOVNE ŠKOLE U ŠKOLSKOJ GODINI 2022./2023.	18
--	----

2.3. IZRADA NACIONALNIH ISPITA S PRILAGODBOM ISPITNE TEHNOLOGIJE I ISPITA S PRILAGODBOM SADRŽAJA ZA UČENIKE OSNOVNE ŠKOLE	19
---	----

2.4. IZRADA NACIONALNIH ISPITA NA JEZIKU I PISMU NACIONALNIH MANJINA	19
--	----

2.5. IZVJEŠTAVANJE O REZULTATIMA NACIONALNIH ISPITA	20
---	----

2.6. IMPLEMENTACIJA MODELA SAMOVREDNOVANJA OSNOVNIH ŠKOLA NA TEMELJU REZULTATA NACIONALNIH ISPITA	20
---	----

3. DRŽAVNA MATURA	23
--------------------------	-----------

3.1. PRIPREMA I PROVEDBA DRŽAVNE MATURE U ŠKOLSKOJ GODINI 2022./2023.	26
---	----

3.2. PRIPREMA ISPITNIH MATERIJALA DRŽAVNE MATURE ZA ŠKOLSKU GODINU 2023./2024.	27
--	----

3.3. PROBNI ISPITI U SREDNJOJ ŠKOLI	28
-------------------------------------	----

4. MEĐUNARODNA ISTRAŽIVANJA U OBRAZOVANJU	31
--	-----------

4.1. IEA/EPIRLS 2021	33
----------------------	----

4.2. IEA/ICCS 2022	33
--------------------	----

4.3. IEA/ICILS 2023	34
---------------------	----

4.4. OECD/PISA 2022	34
---------------------	----

4.5. OECD/PISA 2025	35
---------------------	----

4.6. OECD/TALIS 2024	36
----------------------	----

5. OSTALA VREDNOVANJA I ISTRAŽIVANJA U OBRAZOVANJU	39
5.1. ISPITI IZ HRVATSKOGA JEZIKA KAO INOGA JEZIKA	41
5.2. EVALUACIJA I PRAĆENJE UVOĐENJA EKSPERIMENTALNOGA PROGRAMA OSNOVNA ŠKOLA KAO CJELODNEVNA ŠKOLA	43
5.3. NACIONALNO ISTRAŽIVANJE ČITALAČKE PISMENOSTI	43
5.4. SUDJELOVANJE U PROJEKTU E-ŠKOLE: USPOSTAVA SUSTAVA RAZVOJA DIGITALNO ZRELIH ŠKOLA	44
5.5. SUDJELOVANJE U PROJEKTU JADRANSKI REGIONALNI ZNANSTVENI CENTAR ZA RAZVOJ VJEŠTINA U PODRUČJU STEM-a, IKT-a, PODUZETNIŠTVA I AKTIVNOGA GRAĐANSTVA (JADRANSKI STEM)	45
6. FINACIJSKI IZVJEŠTAJ	47

RIJEČ RAVNATELJA

Vanjsko vrednovanje odgojno-obrazovnog sustava Republike Hrvatske i provedba ispita temeljenih na nacionalnim standardima temeljne su zadaće Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja¹.

Priprema i provedba prvoga i drugoga roka četrnaeste državne mature te priprema i provedba nacionalnih ispita u osnovnoj školi za učenike četvrtoga razreda na uzorku od 80 škola i za sve učenike osmoga razreda bile su glavne programske zadaće Centra u 2023. godini. Ostale programske zadaće Centra odnosile su se na nastavak prethodno započetih razvojnih i istraživačkih projekata i međunarodnih istraživanja u obrazovanju.

Godišnji je izvještaj strukturiran u šest poglavlja. U prvome poglavlju sažeto su prikazane aktivnosti realizirane u 2023. godini. Drugo se poglavlje odnosi na provedbu nacionalnih ispita u osnovnoj školi. U trećemu poglavlju opisane su aktivnosti pripreme i provedbe državne mature provedene u školskoj godini 2022./2023. te probnih ispita državne mature za završne razrede srednje škole. Četvrto se poglavlje odnosi na provedbu međunarodnih istraživanja u obrazovanju (IEA/EPIRLS 2021, IEA/ICCS 2022, IEA/ICILS 2023, OECD/PISA 2022, OECD/PISA 2025 i OECD/TALIS 2024). U petome su poglavlju prikazana ostala vrednovanja i istraživanja u obrazovanju poput standardiziranih ispita znanja hrvatskoga jezika za učenike osnovne ili srednje škole koji ne znaju ili nedostatno znaju hrvatski jezik, ispita hrvatskoga jezika na B2 razini za upis nehrvatskih državljana na visoka učilišta u Republici Hrvatskoj te ispita za potvrđivanje znanja hrvatskoga jezika na A2 i B1 razinama. Nadalje, u istome su poglavlju sažeto prikazane aktivnosti koje se odnose na evaluaciju i praćenje uvođenja eksperimentalnoga programa *Osnovna škola kao cjelodnevna škola*, nacionalno istraživanje čitalačke pismenosti te su prikazani rezultati dvaju projekata u kojima je Centar bio partner u projektu. Godišnji izvještaj završava sa šestim poglavljem u kojemu je prikazan financijski izvještaj Centra za 2023. godinu.

Centar se u pripremi i provedbi ispita vanjskoga vrednovanja vodi pozitivnim dosadašnjim praksama i općeprihvaćenim međunarodnim standardima te u pripremi i provedbi surađuje sa školama, brojnim vanjskim suradnicima i institucijama.

Vinko Filipović, prof.

¹ Narodne novine, broj 151/04 i 116/21

PREGLED AKTIVNOSTI

u 2023. godini

NACIONALNI ISPITI U OSNOVNOJ ŠKOLI

- izrađeni su i tiskani nacionalni ispiti za učenike četvrtoga razreda iz Hrvatskoga jezika, jezika nacionalnih manjina (Mađarski jezik i književnost, Srpski jezik), Matematike i Prirode i društva
- izrađeni su i tiskani nacionalni ispiti za učenike osmoga razreda iz Hrvatskoga jezika, jezika nacionalnih manjina (Češki jezik, Mađarski jezik i književnost, Srpski jezik i Talijanski jezik), Matematike, prvoga stranoga jezika (Engleski jezik, Francuski jezik ili Njemački jezik), Biologije, Fizike, Povijesti, Geografije i Kemije
- izrađeni su i tiskani nacionalni ispiti i ispitni materijali za učenike koji se školuju prema redovitome programu uz individualizirane postupke i za učenike koji se školuju prema redovitome programu uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke
- prevedeni su i tiskani ispiti i popratni ispitni materijali na srpskome jeziku i na ćirilichome pismu te na češkome, mađarskome i talijanskome jeziku
- od 6. do 10. ožujka 2023. godine provedeni su nacionalni ispiti iz pet predmeta u osmome razredu osnovne škole na reprezentativnome uzorku od 80 osnovnih škola i oko 4200 učenika
- od 13. do 31. ožujka 2023. godine provedeni su nacionalni ispiti u osmome razredu svih osnovnih škola
- svaka od 80 škola dobila je izvještaj o rezultatima na razini škole za učenike četvrtoga razreda
- sve su osnovne škole dobile izvještaj o rezultatima na razini škole za učenike osmoga razreda

DRŽAVNA MATURA 2022./2023.

- za prvi i drugi rok državne mature za školsku godinu 2022./2023. sastavljene su po četiri inačice ispita za devet obveznih predmeta i za 15 izbornih predmeta, po šest inačica za dva obvezna predmeta, pet, tri i dvije inačice za po jedan obvezni predmet (iz sedam predmeta sastavljeni su ispiti i na osnovnoj i na višoj razini, a iz 21 predmeta sastavljeni su ispiti na jednoj razini)
- pripremljeni su ispiti iz 24 predmeta (uključujući razine ispita) na fontu veličine 14 pt, ispiti iz 11 predmeta (uključujući razine ispita) na A3 formatu (22 pt) i ispiti iz sedam predmeta (uključujući razine ispita) na A3 formatu
- pripremljeni su ispiti iz šest predmeta (uključujući razine ispita) na Brailleovu pismu
- prevedeni su ispiti iz 16 predmeta (uključujući razine ispita) na neki od jezika nacionalnih manjina (talijanski, srpski i/ili mađarski materinski jezik)
- tiskano je 128 779 kompleta ispita prema predmetima za prvi rok državne mature i 10 663 kompleta ispita za drugi rok državne mature
- tiskano je 307 kompleta ispita na pismu i jeziku nacionalnih manjina za prvi rok državne mature i 69 kompleta ispita za drugi rok državne mature
- tiskano je 2521 komplet ispita s prilagodbom ispitne tehnologije za prvi rok državne mature i 410 kompleta ispita za drugi rok državne mature
- zaprimljeni su propisani dokumenti i verificirani su osobni podatci i ocjene za 1358 kandidata
- provedena je četrnaesta državna matura u 381 srednjoj školi i u šest ispitnih centara u dvama rokovima pisanja ispita (od 31. svibnja do 28. lipnja 2023. – prvi rok i od 21. kolovoza do 6. rujna 2023. drugi rok)
- objavljeni su konačni rezultati ispita 19. srpnja 2023. za prvi rok i 18. rujna 2023. za drugi rok
- ispite državne mature u prvome roku polagalo je 28 917 pristupnika, a u drugome roku 4805 pristupnika
- imenovan je ukupno 751 ocjenjivač
- ocijenjeno je ukupno 115 077 ispita (u prvome roku 107 728 kompleta ispita, a u drugome roku 7349 ispita)
- provedeno je ocjenjivanje u digitalnome obliku (e–ocjenjivanje) ispita iz pet predmeta (Informatika Matematika, Fizika, Grčki jezik i Latinski jezik) u prvome i u drugome roku
- uloženo je 3586 prigovora na ocjenu od čega je prihvaćen 1251 prigovor
- izdano je 5327 svjedodžba i potvrda o položenim ispitima (4379 u prvome roku i 948 u drugome roku)
- izdano je 462 duplikata/prijepisa svjedodžba/potvrda o položenim ispitima državne mature, 37 potvrda za inozemstvo i 92 uvjerenja o pristupanju ispitima državne mature te 173 potvrde o uspjehu (za stipendije, studentski dom i sl.)
- školama su dostavljena izvješća za njihove učenike
- objavljeni su novi ispitni katalozi za 2023./2024.
- objavljeni su ispitni katalozi za školsku godinu 2023./2024. prevedeni na jezik i pismo nacionalnih manjina (mađarski, srpski i talijanski materinski jezik)

DRŽAVNA MATURA U ŠKOLSKIM GODINAMA 2023./2024. I 2024./2025.

- imenovani su sadržajni recenzenti, lektori i prevoditelji za ispite državne mature za 2023./2024. školsku godinu te su ispitne inačice metodološki i sadržajno recenzirane
- pripremljeni su probni ispiti državne mature za 4./5. razred srednjih škola za školsku godinu 2023./2024.
- imenovano je 27 stručnih radnih skupina za izradu ispita i ispitnih materijala državne mature u školskoj godini 2024./2025.

PROBNI ISPITI DRŽAVNE MATURE U ŠKOLSKOJ GODINI 2022./2023.

- Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja (u daljnjemu tekstu: Centar) pripremio je inačice probnih ispita državne mature iz svih predmeta
- probni ispiti prevedeni su na jezike nacionalnih manjina te su provedeni postupci prilagodbe ispitne tehnologije
- za zadatke esejskoga tipa objavljeni su primjerci eseja s različitim brojem bodova i pripadajućim objašnjenjima kako bi učenici mogli procijeniti svoje uratke

MEĐUNARODNA ISPITIVANJA U OBRAZOVANJU**IEA/ePIRLS 2021**

- provedene su analize podataka iz glavnoga ispitivanja provedenoga 2021. godine
- objavljeni su rezultati istraživanja PIRLS 2021 na konferenciji za medije
- održano je predstavljanje rezultata istraživanja za škole i stručnu javnost
- materijali s prikazima najvažnijih rezultata objavljeni su na mrežnoj stranici Centra

IEA/ICCS 2022

- provedene su analize podataka iz glavnoga ispitivanja provedenoga 2022. godine
- objavljeni su rezultati istraživanja ICCS 2022
- materijali s prikazima najvažnijih rezultata objavljeni su na mrežnoj stranici Centra

OECD/PISA 2022

- provedene su analize podataka iz glavnoga ispitivanja provedenoga 2022. godine
- materijali s prikazima najvažnijih rezultata objavljeni su na mrežnoj stranici Centra
- pripremljen je i tiskan nacionalni izvještaj s rezultatima i kontekstualnim pokazateljima
- pripremljene su i objavljene publikacije o istraživanju PISA 2022 (primjeri zadataka, kontekstualni okvir)
- objavljeni su rezultati istraživanja PISA 2022 na konferenciji za medije

OECD/PISA 2025

- pripremljeni su instrumenti, popratni dokumenti, priručnici i informativni materijali za probno ispitivanje koje će se provesti u 93 srednje škole 2024. godine
- provjerena je opremljenost i kapaciteti svih srednjih škola u Hrvatskoj za provedbu probnoga ispitivanja
- odabrane su škole za probno ispitivanje
- imenovani su školski koordinatori i IKT koordinatori za provedbu probnoga ispitivanja
- nabavljena je oprema za ispitivanje engleskoga jezika kao stranoga jezika u probnome ispitivanju

OECD/TALIS 2024

- provedeno je probno ispitivanje u 30 osnovnih i 29 srednjih škola
- pripremljeni su instrumenti, popratni dokumenti, priručnici i informativni materijali za glavno ispitivanje koje će se provesti u 296 osnovnih i 200 srednjih škola 2024. godine
- odabrane su škole za glavno ispitivanje
- imenovani su školski koordinatori za provedbu glavnoga ispitivanja
- prikupljeni su popisi učitelja i nastavnika te je napravljen konačan odabir učitelja i nastavnika (11 775 ispitanika)

OSTALA VREDNOVANJA I ISTRAŽIVANJA U OBRAZOVANJU

Izrada ispita za hrvatski jezik kao ini ili strani

- provedeno je 65 ispita u 29 osnovnih škola
- izrađeno je 65 izvještaja o rezultatima za učenike u 29 osnovnih škola

Provedba ispita iz Hrvatskoga jezika na B2 razini za upis na visoka učilišta

- u prvome je roku tomu ispitu pristupilo 15 pristupnika, a u drugome roku šest pristupnika

Provedba ispita na A2 i B1 razini

- proveden je ispit na A2 razini 30. ožujka 2023. godine i ispit na B1 razini 31. ožujka 2023. godine u pokrajini Baden-Württemberg u Saveznoj Republici Njemačkoj
- ispitu na A2 razini pristupilo je 45 pristupnika, a ispitu na B1 razini 113 pristupnika
- četvero pristupnika nije zadovoljilo prag prolaznosti ni na A2 razini ni na B1 razini

Evaluacija i praćenje uvođenja eksperimentalnoga programa *Osnovna škola kao cjelodnevna škola*

- započeta je izrada upitnika za različite ciljne skupine

Nacionalno istraživanje čitalačke pismenosti

- istraživanje je provedeno u veljači 2023. godine u 85 osnovnih škola među 4197 učenika petog i sedmog razreda
- primijenjeno je šest ispitnih knjižica za ispitivanje čitalačke pismenosti

NACIONALNI ISPITI

U OSNOVNOJ ŠKOLI

Nacionalni ispiti su standardizirani vanjski ispiti kojima je cilj utvrditi znanja, kompetencije i postignuća učenika u ključnim dijelovima obrazovnih ciklusa. Nacionalnim ispitima sustavno se prate postignuća u ključnim područjima kako bi se na svim obrazovnim razinama, od razine škola do razine obrazovne politike, poduzele mjere koje će osigurati da postignuća budu na zadovoljavajućoj razini u skladu s mogućnostima svakoga učenika.

2.1. PRIPREMA I PROVEDBA NACIONALNIH ISPITA U ČETVRTOME RAZREDU OSNOVNE ŠKOLE U ŠKOLSKOJ GODINI 2022./2023.

Centar je u školskoj godini 2022./2023. proveo nacionalne ispite za učenike četvrtoga razreda od 6. do 10. ožujka 2023. godine u 80 osnovnih škola koje čine reprezentativni uzorak. Učenici četvrtoga razreda pisali su nacionalne ispite iz Hrvatskoga jezika, jezika nacionalnih manjina (Srpski jezik i Mađarski jezik i književnost), Matematike i Prirode i društva. Učenici koji se školuju uz različite oblike prilagodbe ili uz individualizirane postupke imali su mogućnost pisanja nacionalnih ispita s prilagodbom sadržaja i prilagodbom ispitne tehnologije.

U nastavku se nalazi kalendar i vremenik provedbe nacionalnih ispita za učenike četvrtoga razreda.

PREDMET	DATUM	VRIJEME ISPITA
Hrvatski jezik	6. 3. 2023.	9.00 – 10.15 i 10.30 – 11.30
Materinski jezik	7. 3. 2023.	različiti vremenici ²
Matematika	8. 3. 2023.	9.00 – 10.15
Priroda i društvo	10. 3. 2023.	9.00 – 10.00

² Mađarski jezik: 9.00 – 10.00 i 10.20 – 11.20; Srpski jezik: 9.00 – 10.15

2.2. PRIPREMA I PROVEDBA NACIONALNIH ISPITA U OSMOME RAZREDU OSNOVNE ŠKOLE U ŠKOLSKOJ GODINI 2022./2023.

Centar je u školskoj godini 2022./2023. proveo nacionalne ispite za učenike osmoga razreda u svim osnovnim školama Republike Hrvatske. Nacionalni ispiti provedeni su od 13. do 31. ožujka 2023. godine i to iz Hrvatskoga jezika, Matematike, Biologije, Kemije, Fizike, Povijesti, Geografije te prvoga stranoga jezika (Engleski jezik, Francuski jezik ili Njemački jezik). Učenici koji se školuju na jeziku i pismu nacionalne manjine pisali su još ispite jezika nacionalnih manjina (Češki jezik, Mađarski jezik i književnost, Srpski jezik i Talijanski jezik), a učenici koji se školuju s različitim oblicima prilagodbe ili uz individualizirane postupke imali su mogućnost pisanja nacionalnih ispita s prilagodbom sadržaja i prilagodbom ispitne tehnologije.

U nastavku se nalazi kalendar i vremenik provedbe nacionalnih ispita za učenike osmoga razreda u 2023. godini.

PREDMET	DATUM	VRIJEME ISPITA
Hrvatski jezik	13. 3. 2023.	9.00 – 10.30 i 11.00 – 12.30
Materinski jezik	14. 3. 2023.	različiti vremenici ³
Prvi strani jezik	15. 3. 2023.	9.00 – 9.45 i 10.00 – 10.45
Matematika	17. 3. 2023.	9.00 – 10.30
Biologija	21. 3. 2023.	9.00 – 10.30
Fizika	23. 3. 2023.	9.00 – 10.30
Geografija	27. 3. 2023.	9.00 – 10.10
Kemija	29. 3. 2023.	9.00 – 10.30
Povijest	31. 3. 2023.	9.00 – 10.10

³ Češki jezik: 9.00 – 10.30; Mađarski jezik: 9.00 – 10.00 i 10.20 – 11.20; Srpski jezik: 9.00 – 10.15; Talijanski jezik: 9.00 – 10.30 i 11.00 – 12.30

2.3. IZRADA NACIONALNIH ISPITA S PRILAGODBOM ISPITNE TEHNOLOGIJE I ISPITA S PRILAGODBOM SADRŽAJA ZA UČENIKE OSNOVNE ŠKOLE

Prilagodba ispitne tehnologije uobičajeni je dio procedura za izradu i provedbu standardiziranih ispita s ciljem da se učenicima s teškoćama omogući pristupanje nacionalnim ispitima u skladu s uvjetima u kojima su se školovali kako bi pokazali stečena znanja i kompetencije u skladu s vlastitim potrebama i mogućnostima. Prema Pravilniku o osnovnoškolskome i srednjoškolskome odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju (u daljnjemu tekstu: Pravilnik), pravo na prilagodbu ispitne tehnologije ostvaruju učenici kojima je na temelju Rješenja o primjerenome obliku školovanja određen primjeren oblik školovanja: redoviti program uz individualizirane postupke i redoviti program uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke. Za učenike koji se školuju prema redovitome programu uz individualizirane postupke primjenjuju se jezične i grafičke prilagodbe, a za učenike koji se školuju prema redovitome programu uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke primjenjuju se uz navedene i sadržajne prilagodbe.

U 2023. godini izrađeni su ispiti s prilagodbom ispitne tehnologije nacionalnih ispita za učenike koji se školuju prema člancima 5. i 6. Pravilnika iz svih predmeta prema planu provedbe nacionalnih ispita u školskoj godini 2022./2023.

2.4. IZRADA NACIONALNIH ISPITA NA JEZIKU I PISMU NACIONALNIH MANJINA

Nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj ostvaruju pravo na odgoj i obrazovanje na svom jeziku i pismu u skladu s Ustavom RH, Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i odredbama Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

U 2023. godini učenicima koji se školuju na jeziku i pismu nacionalnih manjina (model A) osigurani su prijevodi svih ispitnih materijala iz svih predmeta prema planu provedbe nacionalnih ispita u školskoj godini 2022./2023. te su izrađeni i ispiti iz jezika na kojemu se školuju (za četvrti razred ispiti iz Mađarskog jezika i književnosti i Srpskoga jezika te za osmi razred ispiti iz Češkoga jezika, Mađarskoga jezika i književnosti, Srpskoga jezika i Talijanskoga jezika).

2.5. IZVJEŠTAVANJE O REZULTATIMA NACIONALNIH ISPITA

Ispiti su nakon provedbe nacionalnih ispita vrednovani, a rezultati analizirani te isporučeni učenicima i njihovim roditeljima i školama. Učenici su u lipnju 2023. godine putem e-Dnevnika dobili izvješća u kojima je njihovo postignuće u svakome ispitu iskazano bodovima i odgovarajućim postotkom. Škole su dobile skupne rezultate za svaki predmet na način da je prosječno postignuće svih učenika pojedine škole u svakome ispitu uspoređeno s nacionalnim prosjekom.

Članovi stručnih radnih skupina dobili su rezultate statističkih i psihometrijskih analiza provedenih ispita, što su iskoristili u izradi novih ispitnih zadataka i konstrukciji ispita za školsku godinu 2023./2024.

Za nositelje obrazovne politike izrađeno je cjelovito izvješće o provedbi ispita i dobivenim rezultatima s interpretacijom rezultata na nacionalnoj razini.

2.6. IMPLEMENTACIJA MODELA

SAMOVREDNOVANJA OSNOVNIH ŠKOLA

NA TEMELJU REZULTATA NACIONALNIH ISPITA

Sedamnaest škola iz uzorka od 81 osnovne škole uključilo se u proces samovrednovanja koji provode škole u suradnji sa stručnim timom Centra. U srpnju 2023. godine održana je radionica za ravnatelje i voditelje timova za kvalitetu 17 navedenih škola. Na sastanku su analizirani razvojni planovi koje su škole izradile od siječnja do lipnja 2023. godine na temelju rezultata nacionalnih ispita. Tijekom toga procesa Centar je školama, uz smjernice za samovrednovanje, osiguravao kontinuiranu podršku sukladno fazama implementacije procesa samovrednovanja.

Predstavnici su škola zajedno sa stručnim timom Centra pripremili okvir za izradu razvojnih planova koji može koristiti i drugim osnovnim školama prilikom korištenja rezultata nacionalnih ispita. Na taj su način ostvarene pretpostavke da se nacionalni ispiti i samovrednovanje sustavno uvedu u osnovne škole kao jedan od mehanizama za unapređenje kvalitete hrvatskoga obrazovnog sustava.

DRŽAVNA MATURA

Državna je matura prema Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi⁴ i prema Pravilniku o polaganju državne mature⁵ skup ispita čijim polaganjem učenici gimnazijskih programa završavaju srednjoškolsko obrazovanje. Ispite državne mature mogu polagati i učenici koji završe srednjoškolsko obrazovanje u strukovnim i umjetničkim programima koji traju najmanje četiri godine te svi ostali pristupnici (pristupnici koji su srednjoškolsko obrazovanje završili prije uvođenja državne mature i pristupnici koji su srednjoškolsko obrazovanje završili izvan Republike Hrvatske koji žele nastaviti obrazovanje na visokim učilištima) ako se žele upisati na visoka učilišta. Prema tome, cilj je državne mature završetak srednjoškolskoga obrazovanja za učenike gimnazijskih programa i rangiranje svih kategorija pristupnika za upis na visoka učilišta u Republici Hrvatskoj.

Ispite državne mature čine ispiti obveznoga dijela i ispiti izbornoga dijela. Ispite obveznoga dijela čine ispiti iz Hrvatskoga jezika, Matematike i stranoga jezika. Učenici klasičnih gimnazija mogu prema osobnome izboru u sklopu ispita obveznoga dijela državne mature umjesto ispita iz stranoga jezika polagati ispit iz Latinskoga ili Grčkoga jezika. Učenici koji se školuju na jeziku i pismu nacionalnih manjina u sklopu ispita obveznoga dijela državne mature uz ispit iz Hrvatskoga jezika obvezno polažu ispit iz jezika nacionalne manjine na kojemu se školuju, a kao treći ispit u sklopu ispita obveznoga dijela državne mature biraju ispit iz Matematike ili iz stranoga jezika. U izbornome dijelu državne mature moguće je polagati ispite iz Biologije, Etike, Filozofije, Fizike, Geografije, Glazbene umjetnosti, Informatike, Kemije, Likovne umjetnosti, Logike, Politike i gospodarstva, Povijesti, Psihologije, Sociologije i Vjeronauka.

Sadržaj ispitivanja iz pojedinoga predmeta koji je moguće polagati na državnoj maturi propisan je ispitnim katalogom. Ispitni katalozi temelje se na predmetnim kurikulumima. Implementacija predmetnih kurikulumu u nastavnu praksu omogućila je da Centar od školske godine 2022./2023. priprema ispite državne mature isključivo na temelju predmetnih kurikulumu.

⁴ Narodne novine, broj 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19, 64/20 i 151/22

⁵ Narodne novine, broj 01/13, 41/19, 127/19, 55/20 i 53/21

3.1. PRIPREMA I PROVEDBA DRŽAVNE MATURE U ŠKOLSKOJ GODINI 2022./2023.

Obvezni predmeti za koje su izrađene potrebne inačice ispita su Hrvatski jezik i Matematika, strani jezici (Engleski jezik, Njemački jezik, Francuski jezik, Talijanski jezik i Španjolski jezik), klasični jezici (Grčki jezik i Latinski jezik) te ispiti jezika nacionalnih manjina (Češki jezik, Mađarski jezik i književnost, Srpski jezik i Talijanski jezik i književnost). Izborni predmeti za koje su izrađene potrebne inačice ispita su Biologija, Etika, Filozofija, Fizika, Geografija, Glazbena umjetnost, Informatika, Kemija, Likovna umjetnost, Logika, Politika i gospodarstvo, Povijest, Psihologija, Sociologija i Vjeronauk.

Pripremljeni su ispiti s prilagodbom ispitne tehnologije na fontu veličine 14 pt, na A3 formatu (22 pt) i na A3 formatu (28 pt) te potrebni ispiti na Brailleovu pismu. Za učenike koji se školuju na jeziku i pismu nacionalnih manjina prevedeni su potrebni ispiti na odgovarajući jezik nacionalne manjine. Tiskano je 128 779 kompleta ispita prema predmetima za prvi rok državne mature i 10 663 kompleta ispita za drugi rok državne mature. Tiskano je 307 kompleta ispita na jeziku i pismu nacionalnih manjina za prvi rok državne mature i 69 kompleta ispita za drugi rok državne mature te 2521 komplet ispita s prilagodbom ispitne tehnologije za prvi rok državne mature i 410 kompleta ispita za drugi rok državne mature.

U školskoj godini 2022./2023. uspješno je provedena četrnaesta državna matura. Provedba ispita bila je organizirana u dvama ispitnim rokovima. Prvi rok provedbe ispita trajao je od 31. svibnja do 28. lipnja 2023. godine, a drugi od 21. kolovoza do 6. rujna 2023. godine. Ispiti državne mature uspješno su provedeni u 381 srednjoj školi Republike Hrvatske i u šest ispitnih centara.

U prvome roku ispite državne mature polagalo je 28 917 pristupnika iz 27 predmeta, a u drugome roku 4805 pristupnika iz 25 predmeta.

U školskoj godini 2022./2023. pisano je ukupno 115 077 ispita, od čega u prvome roku 107 728, a u drugome roku 7349. U ocjenjivanju ispita državne mature sudjelovao je 751 ocjenjivač.

Konačna objava rezultata za prvi rok bila je 19. srpnja 2023. godine, a za drugi rok 18. rujna 2023. godine. Svi su pristupnici u predviđenome roku dobili svoje rezultate. Isto tako, škole su u studenome 2023. godine dobile rezultate svojih učenika s osnovnim statističkim podacima prema predmetima.

3.2. PRIPREMA ISPITNIH MATERIJALA DRŽAVNE MATURE ZA ŠKOLSKU GODINU 2023./2024.

Početak 2023. godine započela je izrada ispita državne mature za školsku godinu 2023./2024. prema novim predmetnim kurikulumima. U rujnu 2023. godine objavljeni su svi ispitni katalozi za 28 predmeta koje je moguće polagati na državnoj maturi.

Za prvi i drugi ispitni rok sastavljene su po četiri inačice ispita s pripadajućim ispitnim materijalima za 10 obveznih predmeta i za 14 izbornih predmeta, pet, tri i dvije inačice ispita s pripadajućim ispitnim materijalima za po jedan obvezni predmet te tri inačice za jedan izborni predmet za školsku godinu 2023./2024.

Obvezni predmeti za koje su izrađene potrebne inačice ispita su Hrvatski jezik i Matematika, strani jezici (Engleski jezik, Njemački jezik, Francuski jezik, Talijanski jezik i Španjolski jezik), klasični jezici (Grčki jezik i Latinski jezik) te jezici nacionalnih manjina (Češki jezik, Mađarski jezik i književnost, Srpski jezik i Talijanski jezik i književnost). Izborni predmeti za koje su izrađene potrebne inačice ispita su Biologija, Etika, Filozofija, Fizika, Geografija, Glazbena umjetnost, Informatika, Kemija, Likovna umjetnost, Logika, Politika i gospodarstvo, Povijest, Psihologija, Sociologija i Vjeronauk.

Za navedene ispite napravljene su sadržajne i metodološke recenzije.

3.3. PROBNI ISPITI U SREDNJOJ ŠKOLI

Centar je pripremio probne ispite državne mature za školsku godinu 2022./2023. iz svih predmeta te se je krenulo i s pripremom probnih ispita za školsku godinu 2023./2024.

3.3.1. Priprema probnih ispita u školskoj godini 2022./2023.

Centar je pripremio probne ispite državne mature za školsku godinu 2022./2023. iz svih predmeta. Radi se o jednakovrijednim inačicama kakve se izrađuju za državnu maturu.

Svi ispiti objavljeni su u digitalnome obliku te su ih učenici mogli preuzeti s mrežne stranice Centra i rješavati prema vlastitome interesu. Ispiti su se mogli preuzeti s mrežne stranice Centra od 1. veljače do 1. ožujka 2023. godine. Učenicima s teškoćama omogućena je prilagodba ispitne tehnologije, a ispiti za pripadnike nacionalnih manjina prevedeni su na jezik i pismo na kojemu se školuju. Od 1. ožujka s mrežne stranice Centra mogla su se preuzeti rješenja ispita, odnosno ključevi za odgovore s pripadajućim bodovnim shemama. Za zadatke esejskoga tipa objavljeni su primjerci eseja s različitim brojem bodova i pripadajućim objašnjenjima kako bi učenici mogli procijeniti svoje uratke.

3.3.2. Priprema probnih ispita državne mature za školsku godinu 2023./2024.

Generacija učenika koji u školskoj godini 2023./2024. pohađaju četvrti razred gimnazijskih programa i četverogodišnjih strukovnih programa odnosno peti razred petogodišnjih strukovnih programa tijekom svojega srednjoškolskog obrazovanja školovala se prema novim predmetnim kurikulumima, a više od polovine svojega srednjoškolskog obrazovanja provela je u promjenjivim uvjetima školovanja izazvanim pandemijom bolesti COVID-19. Stoga su tijekom 2023. godine za te učenike pripremljeni probni ispiti koji će biti objavljeni na mrežnoj stranici Centra 15. veljače 2024. godine.

Cilj je probnih ispita upoznavanje učenika s procedurom pisanja ispita te sa sadržajem i strukturom ispita koji se temelje na predmetnim kurikulumima. Probnim se ispitima nastoji omogućiti učenicima što bolja priprema ispita državne mature, a time i manje stresno polaganje ispita.

**MEĐUNARODNA
ISTRAŽIVANJA**
U OBRAZOVANJU

Centar je tijekom 2023. godine nastavio s provedbom međunarodnih istraživanja u obrazovanju. To su: IEA/ePIRLS 2021, IEA/ICCS 2022, IEA/ICILS 2023, OECD/PISA 2022, OECD/PISA 2025 i OECD/TALIS 2024.

4.1. IEA/EPIRLS 2021

Međunarodno istraživanje razvoja čitalačke pismenosti (*Progress in International Reading Literacy Study* – PIRLS) provodi se u petogodišnjim ciklusima od 2001. godine. Osnovni je cilj PIRLS istraživanja vrednovanje čitalačke kompetencije učenika u dobi od oko 10 godina, kao i praćenje trendova obrazovnih politika i aktivnosti povezanih s čitanjem i pisanjem. Istraživanje ePIRLS 2021 drugi je ciklus istraživanja PIRLS u kojemu su sudjelovali učenici Republike Hrvatske. Istraživanje je provedeno 2021. godine u 8 referentnih područja, a sudjelovalo je ukupno 57 zemalja. U Hrvatskoj je ukupno sudjelovalo 3973 učenika četvrtog/petog razreda i njihovih roditelja, 259 učitelja i 154 ravnatelja osnovnih škola diljem Hrvatske.

Početak 2023. godine provedene su analize podataka prikupljenih u glavnome ispitivanju 2021. godine, a 16. svibnja 2023. održana je konferencija za medije na kojoj su rezultati istraživanja službeno objavljeni za javnost. Pripremljeno je i kratko izvješće s najvažnijim rezultatima istraživanja te drugi informativni materijali dostupni na mrežnoj stranici Centra (<https://www.ncvvo.hr/medunarodna-istrazivanja/pirls/>).

4.2. IEA/ICCS 2022

Međunarodno istraživanje građanskoga odgoja i obrazovanja (ICCS – *International Civic and Citizenship Study*) istražuje načine na koje su mladi ljudi u različitim zemljama spremni preuzeti ulogu građana u 21. stoljeću. Istraživanje ICCS pridonosi procesu vanjskoga vrednovanja građanskoga odgoja i obrazovanja na nacionalnoj razini, a donositeljima obrazovnih politika i odgojno-obrazovnim institucijama pruža povratne informacije i preporuke za unapređenje poučavanja i učenja ovoga područja. Ciklus istraživanja ICCS 2022 drugi je ciklus u kojemu su sudjelovali učenici Republike Hrvatske zajedno s učenicima iz još 21 zemlje i dviju referentnih sudionica. Glavno ispitivanje provedeno je 2022. godine, a u Republici Hrvatskoj sudjelovalo je ukupno 2759 učenika osmoga razreda, 2290 učitelja i 146 ravnatelja osnovnih škola.

Nakon provedenih analiza tijekom 2023. godine pripremljeni su kratki prikazi najvažnijih rezultata istraživanja dostupni na mrežnoj stranici Centra (<https://www.ncvvo.hr/medunarodna-istrazivanja/iccs/>). Rezultati istraživanja službeno su objavljeni na konferenciji za medije 28. studenoga 2023. godine, nakon čega se nastavilo s diseminacijom rezultata.

4.3. IEA/ICILS 2023

Međunarodno istraživanje računalne i informacijske pismenosti ICILS (*International Computer and Information Literacy Study*) prvo je međunarodno obrazovno istraživanje koje ispituje pripremljenost učenika za život u digitalnome dobu. Glavni je cilj ICILS istraživanja istražiti načine na koje mladi razvijaju računalnu i informacijsku pismenost kako bi što uspješnije sudjelovali u suvremenome digitalnom dobu. U skladu s tim glavna istraživačka pitanja odnose se na kontekste u kojima se razvija računalna i informacijska pismenost te na znanja i sposobnosti učenika u računalnoj i informacijskoj pismenosti.

U 2023. godini provedeno je glavno ispitivanje u 150 osnovnih škola u Hrvatskoj. Održan je jedan međunarodni sastanak – trening za provedbu ocjenjivanja.

4.4. OECD/PISA 2022

PISA (*Programme for International Student Assessment*) međunarodno je obrazovno istraživanje koje provodi Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) od 2000. godine s ciljem prikupljanja usporedivih podataka o učinkovitosti i pravednosti obrazovnih sustava kroz ispitivanje ključnih znanja i kompetencija petnaestogodišnjih učenika. Istraživanje PISA 2022 osmi je ciklus istraživanja koji je bio usmjeren na matematičku pismenost kao glavnu domenu, dok su prirodoslovna i čitalačka pismenost bile sporedne ispitne domene koje su se ispitivale sa svrhom praćenja trendova u postignućima učenika. U Republici Hrvatskoj glavno ispitivanje provedeno je 2022. godine, a sudjelovalo je ukupno 6135 učenika iz 178 srednjih i dviju osnovnih škola.

Godina 2023. u potpunosti je bila posvećena analizama podataka, pripremi izvještaja i publikacija te diseminaciji rezultata. Nakon provedenih analiza pripremljen je nacionalni izvještaj „PISA 2022: Rezultati, odrednice i implikacije” s još dvjema publikacijama: „PISA 2022: Primjeri zadataka” i „Konceptualni okvir matematičke pismenosti u istraživanju PISA 2022” (<https://pisa.ncvvo.hr/objava-rezultata-oecd-ova-istrazivanja-pisa-2022/>). Rezultati istraživanja službeno su objavljeni na konferenciji za medije 5. prosinca 2023. godine, nakon čega se nastavilo s diseminacijom rezultata.

4.5. OECD/PISA 2025

PISA (*Programme for International Student Assessment*) međunarodno je obrazovno istraživanje koje provodi Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) od 2000. godine s ciljem prikupljanja usporedivih podataka o učinkovitosti i pravednosti obrazovnih sustava kroz ispitivanje ključnih znanja i kompetencija petnaestogodišnjih učenika. Ciklus PISA 2025 deveti je ciklus istraživanja u kojemu sudjeluje više od 85 zemalja i koji je usmjeren na prirodoslovnu pismenost kao glavnu domenu, dok su prirodoslovna i čitalačka pismenost sporedne ispitne domene koje se ispituju sa svrhom praćenja trendova u postignućima učenika. U ovome se ciklusu istraživanja dodatno ispituju i dvije nove domene: engleski jezik kao strani jezik te učenje u digitalnome svijetu.

Godina 2023. prva je godina ciklusa PISA 2025 posvećena pripremi probnoga ispitivanja koje će se provesti u proljeće 2024. godine u 93 srednje škole.

Tijekom 2023. godine djelatnici Centra sudjelovali su na međunarodnim sastancima PISA upravnoga odbora te na sastancima nacionalnih voditelja projekta i edukacijama u organizaciji OECD-a i ACER-a.

Od siječnja do ožujka 2023. godine u suradnji s vanjskim stručnjacima provedene su nacionalne recenzije novih PISA zadataka iz prirodoslovne pismenosti iz domene „Učenje u digitalnome svijetu” te iz engleskoga jezika kao stranoga jezika. Provedena je i nacionalna recenzija novih čestica u upitnicima za učenike i škole. Krajem veljače započelo se s izvršavanjem zadataka uzorkovanja (*sampling tasks*) koje se nastavilo sve do kraja 2023.

Od svibnja do prosinca 2023. provedeni su adaptacija, prevođenje i međunarodna verifikacija svih ispitnih materijala, upitnika, pratećih dokumenata i priručnika za škole. U rujnu 2023. provedeni su anketa i testiranje računalne opreme u svim srednjim školama u Hrvatskoj kako bi se provjerili opremljenost i kapacitet škola za provedu PISA testiranja. Na temelju rezultata ankete i testiranja opreme nabavljene su naglavne slušalice i USB priključci za provedbu ispitivanja engleskoga jezika kao stranoga jezika u uzorkovanim školama. U listopadu 2023. obavljena je priprema za tisak informativnih materijala i letaka za uzorkovane škole i učenike.

U prosincu 2023. godine 93 uzorkovane škole obaviještene su o sudjelovanju, nakon čega su u svakoj školi imenovani školski koordinatori i IKT koordinatori koji će provesti probno ispitivanje u školama.

4.6. OECD/TALIS 2024

TALIS (*Teaching and Learning International Survey*) međunarodno je istraživanje o učenju i poučavanju koje je 2008. godine pokrenula Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) sa svrhom prikupljanja međunarodno usporedivih podataka i pokazatelja o karakteristikama i radnim uvjetima učitelja, nastavnika i ravnatelja te njihovu profesionalnom razvoju i nastavnoj praksi i koje zemljama sudionicama omogućuje evaluaciju i optimiziranje obrazovnih politika usmjerenih na učenje i poučavanje.

Istraživanje TALIS 2024 četvrti je ciklus istraživanja koji je usmjeren na učitelje predmetne nastave u osnovnim školama i ravnatelje osnovnih škola. Republika Hrvatska dodatno sudjeluje i u dvama dodatnim modulima istraživanja koji obuhvaćaju srednjoškolske nastavnike i ravnatelje srednjih škola te u istraživanju o pedagoškim kompetencijama učitelja predmetne nastave u osnovnoj školi (*Teacher Knowledge Survey*).

Godina 2022. bila je posvećena provedbi probnoga istraživanja te pripremi glavnoga istraživanja koje će provesti u proljeće 2024. godine.

Tijekom 2023. godine djelatnici Centra sudjelovali su na obveznim međunarodnim sastancima TALIS upravnoga odbora te na sastancima nacionalnih voditelja projekta i edukacijama u organizaciji OECD-a i međunarodnoga istraživačkog centra IEA Hamburg.

U siječnju 2023. obavljene su završne pripreme za provedbu probnoga ispitivanja u 30 osnovnih i 29 srednjih škola. Školama su dostavljene omotnice s podacima za učitelje, nastavnike i ravnatelje te informativni materijali o istraživanju. Održan je informativno-edukacijski sastanak za sve školske koordinatore i ravnatelje škola iz uzorka.

Probno ispitivanje u sklopu TALIS 2024 istraživanja održano je od 1. do 20. veljače 2023. godine. U probnome istraživanju sudjelovalo je ukupno 630 osnovnoškolskih učitelja, 70 srednjoškolskih nastavnika te 49 ravnatelja osnovnih i srednjih škola. Nakon pripreme i čišćenja podataka krajem ožujka 2023. nacionalna baza isporučena je međunarodnomu istraživačkom centru na daljnju obradu.

Od rujna do prosinca 2023. obavljene su sve planirane aktivnosti koje se odnose na pripremu za glavno ispitivanje koje će se provesti od 5. veljače do 31. ožujka 2024. godine. Unesene su sve promjene u postojeće instrumente iz probnoga ispitivanja te su prevedeni novi dijelovi instrumenata, nakon čega su složene različite forme instrumenata za učitelje, nastavnike i ravnatelje škola. Pripremljeni su svi popratni dokumenti (obraci, popratna pisma za ispitanike, priručnici za škole itd.) i informativni letci za ispitanike koji će se tiskati i biti dostavljeni u uzorkovane škole u siječnju 2024. Odabrane su škole (296 osnovnih i 200 srednjih škola) koje su obaviještene o sudjelovanju u istraživanju. Od svih škola iz uzorka zaprimljeni su popisi učitelja i nastavnika na temelju kojih je obavljen konačan odabir slučajnoga uzorka 11 775 učitelja i nastavnika koji će sudjelovati u glavnome istraživanju.

**OSTALA VREDNOVANJA
I ISTRAŽIVANJA**
U OBRAZOVANJU

5.1. ISPITI IZ HRVATSKOGA JEZIKA KAO INOGA JEZIKA

Osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj mogu se obratiti Centru za provedbu ispita za učenike koji nedostavno znaju hrvatski jezik. Centar izrađuje tri vrste ispita za učenike koji nedovoljno znaju hrvatski jezik: ispit za učenike razredne nastave i ispit za učenika predmetne nastave u osnovnoj školi te ispit za učenike srednje škole.

Nakon provedbe ispita Centar obrađuje rezultate i izrađuje izvješće za svakoga učenika koje se šalje natrag u školu koju učenik polazi. Rezultati ispita trebali bi pomoći stručnomu povjerenstvu škole⁶ u donošenju odluke o uključivanju učenika koji ne znaju ili nedostavno znaju hrvatski jezik u pripremnu i dopunsku nastavu, odnosno trebali bi pomoći da se inojezični učenik što uspješnije uključi u nastavni proces.

5.1.1. Standardizirani ispiti znanja hrvatskoga jezika za učenike osnovne ili srednje škole koji ne znaju ili nedostavno znaju hrvatski jezik

Centar je u 2023. godini nastavio s provedbom ispita za učenike koji ne znaju ili nedovoljno znaju hrvatski jezik u osnovnim i srednjim školama. U 2023. godini u osnovnim je školama provedeno 65 ispita za učenike iz 29 škola. Centar je izradio izvještaj o rezultatima za sve učenike koji su pristupili ispitu i ti su izvještaji poslani u školu.

5.1.2. Ispit hrvatskoga jezika na B2 razini za upis nehrvatskih državljana na visoka učilišta u Republici Hrvatskoj

Ispit poznavanja hrvatskoga jezika na B2 razini za inojezične dolazne studente polaže se prije upisa na hrvatska sveučilišta, a najkasnije nakon završetka prve godine studiranja na sveučilištima u Hrvatskoj kao uvjet nastavka studija. Uspješno položenim ispitom pristupnici dokazuju da toliko vladaju hrvatskim jezikom da se u većini situacija u sveučilišnoj nastavi mogu uspješno i točno sporazumijevati, a da im pritom odstupanja i povremeni propusti bitno ne otežavaju sporazumijevanje. Inojezičnim govornicima hrvatskoga jezika koji žele studirati na hrvatskim sveučilištima uspješno položeni ispit INI B2 jamstvo je da mogu ravnopravno sudjelovati u obrazovanju na visokoškolskoj razini zajedno s izvornim jezičnim govornicima hrvatskoga jezika.

Ispit se temelji na B2 razini *Zajedničkoga europskoga referentnoga okvira za jezike (ZEROJ)*⁷ i kontinuirano se provodi od 2014. godine u prvome i drugome roku državne mature.

Ispit hrvatskoga jezika na B2 razini za upis stranih državljana u prvu, tj. drugu godinu preddiplomskoga studija te specijalističkoga diplomskog stručnog studija sukladno odlukama visokih učilišta proveden je u prvome roku u srpnju i u drugome roku u rujnu

⁶ Pravilnik o provođenju pripreme i dopunske nastave za učenike koji ne znaju ili nedostavno znaju hrvatski jezik i nastave materinskoga jezika i kulture države podrijetla učenika (Narodne novine, broj 15/13)

⁷ *Zajednički europski referentni okvir za jezike – ZEROJ* (engl. *Common European Framework of Reference for Languages*) 2001.

2023. godine. U prvome je roku tomu ispitu pristupilo 15 pristupnika, a u drugome roku šest pristupnika.

5.1.3. Ispiti za potvrđivanje znanja hrvatskoga jezika na A2 i B1 razinama za učenike u inozemstvu

Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske u suradnji s Centrom, Centrom hrvatske nastave u Baden-Württembergu i Generalnim konzulatom Republike Hrvatske u Stuttgartu godišnje provodi ispit na A2 i B1 razinama u skladu sa ZEROJ-em za učenike koji pohađaju Centar hrvatske nastave te za ostale zainteresirane pristupnike u pokrajini Baden-Württemberg u Saveznoj Republici Njemačkoj. U 2023. godini realizirana je četvrta redovita provedba ispita na A2 razini te prva provedba ispita na B1 razini. Ispit na A2 razini proveden je 30. ožujka 2023., a ispit na B1 razini 31. ožujka 2023. godine. Ispitu na A2 razini pristupilo je 45 pristupnika, a ispitu na B1 razini 113 pristupnika. Analiza rezultata pokazala je da po četvero pristupnika nije zadovoljilo prag prolaznosti ni na A2 razini ni na B1 razini. Centar je za sve pristupnike koji su potvrdili znanje hrvatskoga jezika na A2 i B1 razinama izradio službene potvrde o postignuću.

Cilj je obaju ispita potvrđivanje znanja hrvatskoga jezika kao jednoga od službenih jezika Europske unije te se učenicima koji posjeduju navedene potvrde priznaje znanje hrvatskoga jezika kao znanje stranoga jezika u školama u pokrajini Baden-Württemberg u Saveznoj Republici Njemačkoj.

5.2. EVALUACIJA I PRAĆENJE UVOĐENJA EKSPERIMENTALNOGA PROGRAMA OSNOVNA ŠKOLA KAO CJELODNEVNA ŠKOLA

Centar je u suradnji s Ministarstvom znanosti i obrazovanja i Svjetskom bankom izradio nacrt evaluacije i praćenja. Identificirani su ključni indikatori, ciljne skupine, metodologija i hodogram aktivnosti. Također, u 2023. godini započeta je izrada upitnika za različite ciljne skupine.

Evaluacija i praćenje nastavljaju se tijekom četverogodišnje implementacije eksperimentalnoga programa.

5.3. NACIONALNO ISTRAŽIVANJE ČITALAČKE PISMENOSTI

Nacionalno istraživanje čitalačke pismenosti učenika osnovne škole u Republici Hrvatskoj nastalo je razvijanjem ispitnih materijala po uzoru na IEA PIRLS⁸. Cilj je istraživanja u kojemu Hrvatska sudjeluje u posljednjih šest ciklusa od 2006. do 2022. godine bio prikupljanje podataka o čitateljskim kompetencijama i stavovima učenika koji se po dobi nalaze između ispitivanja PIRLS (učenici četvrtoga razreda osnovne škole) i PISA (učenici prvih razreda srednje škole). Time je omogućeno praćenje trendova u rezultatima učenika osnovne škole.

Istraživanje je provedeno u veljači 2023. godine u 85 osnovnih škola iz svih dijelova Hrvatske. Primijenjeno je šest ispitnih knjižica za ispitivanje čitalačke pismenosti koje je popunjavalo 4197 učenika petog i sedmog razreda. Istraživanje je određeno trima specifičnim ciljevima: utvrditi razinu čitalačke pismenosti učenika petoga razreda osnovne škole; utvrditi razinu čitalačke pismenosti učenika sedmoga razreda osnovne škole i istražiti čitalačke navike učenika petoga i sedmoga razreda osnovne škole.

Dugogodišnjom provedbom istraživanja u ovome području dokazano je da je upravo sklonost prema čitanju jedan od čimbenika koji najznačajnije utječe na bolje rezultate iz ispita čitalačke pismenosti. Rezultati učenika u Republici Hrvatskoj ukazuju na to da je u ranijoj dobi potrebno manje inzistirati na kognitivnoj komponenti čitalačke pismenosti za koju su zabilježeni zadovoljavajući rezultati, a više aktivnosti usmjeriti u afektivnu komponentu – odnosno pokušati utjecati na stavove i navike djece kao čitatelja.

⁸ u Republici Hrvatskoj prvi je put provedeno 2011. godine, a zatim tek 2021. godine

5.4. SUDJELOVANJE U PROJEKTU E-ŠKOLE: USPOSTAVA SUSTAVA RAZVOJA DIGITALNO ZRELIH ŠKOLA

Cilj je projekta *e-Škole: Uspostava sustava razvoja digitalno zrelih škola* (u daljnjemu tekstu: e-Škole) implementacija sustava digitalno zrelih škola u cjelokupni sustav osnovnoga i srednjega obrazovanja u Republici Hrvatskoj. Digitalno zrele škole imaju dva temeljna cilja, a to je korištenje informacijsko-komunikacijskih tehnologija (IKT) koje pridonose učinkovitom i transparentnom upravljanju školama te razvoju digitalno kompetentnih nastavnika spremnijih za primjenu inovacija u vlastitim pedagoškim praksama. Stoga se razvoj digitalno kompetentnih učenika može smatrati posrednim ciljem e-Škola, tj. može se reći da se očekuje da će digitalno zrele škole pridonijeti razvoju digitalno kompetentnih učenika. Rezultat cjelovitoga praćenja i evaluacije pridonijet će daljnjemu razvoju i implementaciji digitalno zrelih škola. U 2020. godini potpisan je Sporazum o partnerstvu između Centra i CARNET-a u kojemu su definirane sljedeće aktivnosti Centra na kojima će biti angažiran tijekom projekta:

- ✓ istraživanje učinka primjene digitalnih tehnologija na ostvarivanje ishoda učenja, digitalne kompetencije, iskustva i stavove učenika koje će uključivati:
 - izradu nacrtu istraživanja i odabir metodologije za istraživanje učinka primjene digitalnih tehnologija na ostvarivanje ishoda učenja, digitalne kompetencije, iskustva i stavove učenika
 - razvoj istraživačkih instrumenata za vanjsko vrednovanje ostvarivanja ishoda učenja i digitalnih kompetencija te ispitivanje iskustava i stavova učenika
 - razvoj organiziranoga sustava procedura potrebnih za valjanu, pouzdanu i sigurnu provedbu e-ispitivanja digitalnih i drugih kompetencija učenika
 - provedba e-ispitivanja ishoda učenja, digitalnih kompetencija, iskustava i stavova učenika na uzorku učenika
 - izvještavanje o tijeku i rezultatima istraživanja
- ✓ konzultativna uloga u analizi i evaluaciji istraživanja u okviru projekta e-Škole.

U 2023. provedeno je e-ispitivanje učinka primjene digitalnih tehnologija na ostvarivanje ishoda učenja, digitalne kompetencije, iskustva i stavove učenika. U ispitivanju su sudjelovale ciljane generacije učenika osnovnih i srednjih škola (šesti razred osnovne škole, osmi razred osnovne škole, drugi razred srednje škole). Ispitivanju su se odazvale ukupno 182 škole od čega 63 srednje škole i 119 osnovnih škola. Ispitivanju se u konačnici odazvalo ukupno 8174 učenika.

5.5. SUDJELOVANJE U PROJEKTU JADRANSKI REGIONALNI ZNANSTVENI CENTAR ZA RAZVOJ VJEŠTINA U PODRUČJU STEM-a, IKT-a, PODUZETNIŠTVA I AKTIVNOGA GRAĐANSTVA (JADRANSKI STEM)

Centar je 2022. godine sa Splitsko-dalmatinskom županijom sklopio Partnerski sporazum za provedbu projekta *Jadranski regionalni znanstveni centar za razvoj vještina u području STEM-a, IKT-a, poduzetništva i aktivnog građanstva* (u daljnjemu tekstu: Partnerski sporazum). Partneri koji su sudjelovali u projektu su: Ličko-senjska županija, Grad Gospić, Centar izvrsnosti Splitsko-dalmatinske županije, Cluster za eko-društvene inovacije i razvoj CEDRA Split, Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Splitu, Visoko učilište Algebra, Osnovna škola Kostrena, Centar i Javna ustanova Razvojna agencija Ličko-senjske županije LIRA.

U sklopu projekta Centar je 2023. godine imenovao članove stručne radne skupine za izradu evaluacijskih instrumenata i provedbu evaluacijskih postupaka koji su dio identifikacije i rada s darovitim učenicima u području matematike i prirodoslovlja. Skupine su izradile nacрте instrumenata i sljedeće instrumente:

- ✓ dvije inačice ispita iz prirodoslovlja za učenike četvrtoga razreda
- ✓ tri inačice ispita iz prirodoslovlja za učenike sedmoga razreda
- ✓ tri inačice ispita iz Matematike za učenike sedmoga razreda
- ✓ evaluacijske upitnike za učenike, roditelje i mentore u sklopu izvanškolskih i izvannastavnih programa koji se odvijaju kao dio projektnih aktivnosti namijenjenih visokomotiviranim i potencijalno darovitim učenicima.

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJ

Centar je proračunski korisnik Ministarstva znanosti i obrazovanja.

U 2023. godini imao je otvorene sljedeće aktivnosti:

- ✓ A580046 – Administracija i upravljanje Centra
- ✓ A814000 – Međunarodni projekti vrednovanja znanja i vještina (IEA: ICCS, ICILS, PIRLS, TIMSS – OECD: PISA, TALIS)
- ✓ A814001 – Državna matura
- ✓ A814003 – Nacionalni ispiti
- ✓ A814007 – Unapređenje kvalitete obrazovnog sustava
- ✓ K814011 – OP Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020., Prioritet 10.
- ✓ K814013 – OP Učinkoviti ljudski potencijali 2021. – 2027., Prioritet 2 – Obrazovanje i cjeloživotno učenje.

Hrvatski sabor je na održanoj sjednici donio Državni proračun Republike Hrvatske za 2023. godinu i projekcije za 2024. i 2025. godinu. Državni proračun Republike Hrvatske za 2023. godinu i projekcije za 2024. i 2025. godinu objavljeni su u Narodnim novinama, broj 145/22 od 13. prosinca 2022. godine.

Financijska sredstva Centra za 2023. godinu u iznosu **9.831.508,00 EUR** planirana su u okviru Državnoga proračuna Republike Hrvatske na razdjelu 080 – Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Na izvoru 11 – Opći prihodi i primitci osigurano je 5.792.555,00 EUR, na izvoru 12 – Sredstva učešća za pomoći 494.276,00 EUR, na izvoru 43 – Ostali prihodi za posebne namjene 637.069,00 EUR, na izvoru 51 – Pomoći EU 106.709,00 EUR, a na izvoru 561 – Europski socijalni fond (ESF) 2.800.899,00 EUR.

Nakon izmjena i dopuna Državnoga proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu, donesenih na sjednici Hrvatskoga sabora, a obavljenih u Narodnim novinama, broj 63/23 od 12. lipnja 2023. godine, financijski plan Centra iznosio je **9.832.371,00 EUR**.

Izmjenom i dopunom financijskoga plana Centra ukupni financijski plan povećan je za 863,00 EUR u odnosu na tekući plan Centra. Ukupno smanjenje na izvoru 11 – Opći prihodi i primici iznosilo je 3.060,00 EUR, a odnosilo se na preraspodjelu sredstava u skladu sa stvarnim troškovima. Povećanje financijskoga plana Centra na izvoru 43 u iznosu od 913,00 EUR provedeno je sukladno planiranim aktivnostima, a vezano uz provedbu probnih ispita državne mature. Ukupno povećanje na izvoru 51 – Pomoći EU iznosilo je 3.010,00 EUR.

Drugim izmjenama i dopunama Državnoga proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu, obavljenih u Narodnim novinama, broj 129 od 31. listopada 2023. godine, financijski plan Centra iznosio je **12.017.662,00 EUR**.

Nakon provedenih izmjena i dopuna Državnoga proračuna Republike Hrvatske i preraspodjela tijekom 2023. godine konačni financijski plan Centra na kraju 2023. godine iznosio je **11.866.878,00 EUR** i obuhvatio je sljedeće: izvor 11 – Opći prihodi i primitci 6.147.720,00 EUR, izvor 12 – Sredstva učešća za pomoći 641.827,00 EUR, izvor 43 – Ostali

prihodi za posebne namjene 1.102.562,00 EUR, izvor 51 – Pomoći EU 121.938,00 EUR te izvor 561 – Europski socijalni fond (ESF) 3.852.831,00 EUR.

Od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. godine izvršena su plaćanja rashoda poslovanja i rashoda za nabavu nefinancijske imovine u iznosu **10.569.165,27 EUR**, što iznosi 89,06 % financijskoga plana Centra za 2023. godinu. Ukupan iznos rashoda za zaposlene u 2023. godini iznosio je 1.334.977,84 EUR, a čine ga rashodi za bruto plaće i doprinose na plaće, ostale rashode za zaposlene – jubilarne nagrade, božićnice, dar djeci, pomoći za duže bolovanje, regres za godišnji odmor te ostali navedeni rashodi. Najveći udio rashoda u financijskome planu Centra za 2023. godinu odnosi se na materijalne rashode u iznosu 8.521.327,24 EUR koji čine 80,62 % ukupno realiziranih rashoda u 2023. godini.

Rashodi za nabavu neproizvedene dugotrajne imovine u 2023. godini iznosili su 5.994,68 EUR, dok su rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine u 2023. godini iznosili 638.684,93 EUR te su se odnosili na nabavu proizvedene dugotrajne imovine, odnosno ulaganja u računalne programe i nabavu programskoga rješenja za razvoj ispita i provedbu ispitivanja.

Sve aktivnosti i projekti, kao i državna matura, provedeni su kako su prethodno planirani, a u skladu s osiguranim novčanim sredstvima Državnoga proračuna Republike Hrvatske za program Razvoj odgojno-obrazovnog sustava te na temelju Odluke o iznosu novčane naknade za polaganje ispita državne mature (Narodne novine, broj 107/19).

Tablica 3. Tekući financijski plan Centra i izvršenje plana za 2023. godinu

	TEKUĆI PLAN ZA 2023.	IZVRŠENJE DO 31. 12. 2023.	INDEKS OSTVARENJA
31 – Rashodi za zaposlene	1.334.978,00	1.334.977,84	100,00
32 – Materijalni rashodi	9.720.909,00	8.521.327,24	87,66
34 – Financijski rashodi	482,00	275,55	57,17
36 – Pomoći dane u inozemstvo i unutar općega proračuna	70.943,00	66.312,36	93,47
37 – Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	0,00	0,00	0,00
38 – Ostali rashodi	1.753,00	1.592,67	90,85
41 – Rashodi za nabavu neproizvedene dugotrajne imovine – licence	6.000,00	5.994,68	99,91
42 – Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine – postrojenje i oprema	731.813,00	638.684,93	87,27
UKUPNO:	11.866.878,00	10.569.165,27	89,06

PRIHODI POSLOVANJA

Centar je u 2023. godini ostvario ukupne prihode u iznosu 10.619.637,71 EUR.

Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općega proračuna u iznosu 3.647.510,57 EUR odnose se na tekuće pomoći od institucija i tijela Europske unije u financiranju projekta te deviznih doznaka Europske komisije (grant za TALIS istraživanje 2020. – 2022. te TALIS istraživanje 2022. – 2025.).

Ostvarene prihode po posebnim propisima u iznosu 196.552,65 EUR čine prihodi ostvareni uplatama novčane naknade za polaganje ispita državne mature na temelju Odluke Vlade Republike Hrvatske o iznosu novčane naknade za polaganje ispita državne mature (Narodne novine, broj 107/19).

Prihodi iz nadležnoga proračuna u iznosu 6.775.574,49 EUR odnose se na financiranje rashoda poslovanja i rashoda za nabavu nefinancijske imovine.

Tablica 4. Ostvareni prihodi poslovanja u €

RAČUN IZ RAČ. PLANA	NAZIV STAVKE	OSTVARENO NA DAN 31. 12. 2022.	OSTVARENO NA DAN 31. 12. 2023.	INDEKS (4/3)
1	2	3	4	5
6	PRIHODI POSLOVANJA	5.955.050,27	10.619.637,71	178,3
63	Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općega proračuna	424.110,90	3.647.510,57	860,0
65	Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	197.648,78	196.552,65	99,4
67	Prihodi iz nadležnogaž proračuna i od HZZO-a na temelju ugovornih obveza	5.333.290,23	6.775.574,49	127,0

